

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Kerkstraat 3a

Monumentnummer : GM159

Straat : Kerkstraat
Huisnummer : 3
Toevoeging : 3a
Postcode : 6981 CK

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 1844

Naam object : ---
Bouwjaar : 18^e eeuw, 1887
Architect : nb
Oorspronkelijke functie : woonhuis/winkel
Huidige functie : woonhuis/winkel

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 13-07-2015
Datum aanwijzing : 05-01-2016

Situering

Pand gelegen aan de Kerkstraat centraal in de historische binnenstad van Doesburg. Het pand staat met de voorgevel aan de straat aan het trottoir.

Opbouw

Tweelaags pand op rechthoekige plattegrond met een enkellaags achterhuis onder zadeldak. Het pand is deels onderkelderde, heeft een begane grond, een verdieping, een zolder en een vliering onder een zadeldak. Slechts het voorste deel van het huis is onderkelderde. Het zadeldak heeft rechts een dakschild.

Historie

De Kerkstraat maakt deel uit van de vroegste stadsuitleg uit de eerste helft van de dertiende eeuw. De straat functioneert vanouds als verbinding tussen de Koepoortstraat en Ooipoortstraat, feitelijk de hoofdas van de historische stad.

Beknopte bouwgeschiedenis

Huis dat getuige de gesmede, Y-vormige muurankers in de achtergevel in de late middeleeuwen zal zijn gebouwd en dat afgaande op de aanwezige kelder met balkendek en de grenen gebinten van de kapconstructie in de achttiende eeuw ingrijpend is verbouwd.

In 1887 is de voorgevel van het pand verbouwd, zeer waarschijnlijk kwam toen de huidige winkelpui tot stand en is het interieur onder handen genomen.

In 1958 is een vergunning afgegeven voor het verbouwen van het pand. Het is goed mogelijk dat in het er op volgende voorjaar de huidige dakkapel is gerealiseerd en de indeling op zolder.

De ramen in de voorgevel zijn op de eerste verdieping in 2004 vervangen, waarbij met behoud van de historische kozijnen de draairichting is gewijzigd. Enkele jaren eerder is vermoedelijk de invulling van de winkelpui gewijzigd.

Exterieur

Het huis heeft een gemetselde, bakstenen voorgevel boven een houten winkelpui. De gevel wordt afgesloten met een hoofdgestel en een dakvlak met grijs gesmoorde oude Hollandse dakpannen. In het voorste dakvlak staat een dakkapel.

De winkelpui bestaat uit een entree rechts naar de bovenwoning en een viervaks invulling met vouwdeuren aan de linkerzijde, van elkaar gescheiden door een penant. Zowel de entree als linkerdeel van de pui zijn voorzien van een bovenlicht boven een geprofileerd kalf, in elk vak enkelruits. De bovenlichten hebben kwartronde bovenhoeken. De penanten aan weerszijden van de pui en de woningentree staan op gepleisterde neuten en hebben dezelfde afwerking als de tussenpenant. De winkelpui wordt aan de bovenzijde afgesloten door een gevel brede lijst met ojiefprofiel. De afwerking van de pui doet vermoeden dat het oorspronkelijke ontwerp uit 1887 in de loop van de twintigste eeuw is versoerd, waarbij de aparte winkeltoegang links verdween, het hoofdgestel is aangepast tot een kroonlijst en de voordeur naar de bovenwoning is vernieuwd. Het historische kader met penanten en het bovenlicht van de bovenwoning bleef behouden.

De twee traveeën brede gevel heeft op de eerste verdieping een indeling met twee vensters met draairamen, waarvan de draairichting in 2004 is gewijzigd. De conversie is met zorg voor detail uitgevoerd, waarbij de zwaar gedimensioneerde, grenen kozijnen met een kraal op de hoeken, ongemoeid zijn gelaten. De kozijnen hebben gesmede duimen voor (niet aanwezige) luiken en worden ontlast met anderhalf steens hoge strekse bogen. De gevel is overigens gemetseld in kruisverband met een klein formaat handvorm baksteen, afgewerkt met een fijn gesneden voeg. Op de hoeken is een verband met drieklezoren toegepast.

De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een eenvoudig vormgegeven hoofdgestel bestaande uit een vlak fries en een geprofileerde bakgoot als kroonlijst.

De dakkapel boven de goot is vlak gedekt en afgewerkt met een overstek, geprofileerd boeiboord met kraal en vlakke zijwangen. In de vensteropening draaien twee enkelruits ramen naar buiten met een stijl tussen de ramen.

De achtergevel is alleen op de eerste verdieping vrij en geheel gepleisterd. In de gevel zijn twee vensters opgenomen, die zwaar gedimensioneerde grenen kozijnen hebben met een duivejager op de hoeken en toognagels in de hoeken. Rechts heeft het kozijn een vulling met schuifraam met wisseldorpel en tweeruits onder- en bovenraam met brede middenstijl. Links zijn in het verleden twee tweeruits draairamen geplaatst. Geheel links is een driehoekige opening in het metselwerk uitgespaard, die zicht geeft op de drupstrook tussen Kerkstraat 3 en 5. De gevel wordt afgesloten met een zinken mastgoot. Het dakvlak boven de goot is rechts met rode oude Hollandse dakpannen belegd, links met grijs gesmoorde pannen, die ook op het dakschild boven de drupstrook zijn gebruikt. Twee moderne dakramen zorgen voor daglicht op zolder.

Interieur

Kelder: De kelder wordt bereikt door middel van een gemetselde bakstenen trap onder de trap naar de bovenwoning. Het is een met een enkelvoudige balklaag gedekte ruimte. De balken zijn op de hoeken voorzien van een duivejager en liggen evenwijdig aan de voorgevel. De kelder heeft onderaan de trap enkele historische vloertegels van basaltlava liggen, de rest van de kelder is belegd met betonnen vloertegels. De hoofdruimte aan de straatzijde is toegankelijk door een historisch, vermoedelijk eiken deurkozijn en heeft links aan de zijde van het hoekpand Kerkstraat 1 een oude doorgang met een zwaar geprofileerde architraaflijst. Naast de deuropening is een voormalige keukenschouw gesitueerd met houten schouwmantel. Een halfsteens tussenwand vormt de scheiding met een klein vertrek aan de achterzijde, dat toegankelijk is door een zwaar gedimensioneerd kozijn met geprofileerde architraaflijst. Hierin heeft een deur met (uitgebroken) fitsscharnieren gedraaid, in beide historische deuropening ontbreekt de deur.

Begane grond: De begane grond bestaat uit een (niet bezochte) winkelruimte links en een gang rechts vanwaar de bovenwoning en de kelder toegankelijk zijn. De winkelruimte is overigens geheel met modern plaatmateriaal afgewerkt. Van een oudere afwerking dan wel de constructie is niets in het zicht. De ruimte is met doorbraken verbonden met de winkelruimte van Kerkstraat 1 en met de dichtgebouwde binnenplaats achter het pand.

In de gang geven rond getoogde doorgangen met imposten links in de gangmuur toegang tot de trap naar boven en een klein portaal voor de keldertrap met een kozijn met architraaflijsten waarin de (moderne) kelderdeur draait. Vóór de toegang naar boven is een moderne tochtput geplaatst en een dichtgemetselde doorgang met architraaflijsten naar de winkelruimte gesitueerd. De gang is afgewerkt met een vlak stucplafond met brede, ongedecoreerde perklijst. Via een deur in de achtergevel is een badkamer achter het pand toegankelijk. Glazen bouwstenen zorgen voor daglichttoetreding, waarbij de locatie van de bouwstenen de positie van de drupstrook rechts naast het pand markeert.

Eerste verdieping: Een rechte steektrap met geprofileerde wel en geprofileerde handlijst voert naar de centraal gesitueerde overloop op de verdieping. Paneeldeuren geven toegang tot een ruimte aan de straatzijde en de keuken aan de achterzijde. In de overloop is een balk zichtbaar met duivejager. Deze ligt evenwijdig aan de balken boven de kelder en is vergelijkbaar gedimensioneerd en gedetailleerd. De kamer is met

modern plaatmateriaal afgewerkt, het plafond met zachtboardplaten, de constructie is niet in het zicht. De kamer krijgt daglicht middels twee vensters met elk twee enkelruits draairamen. Ofschoon deze binnen historische kozijnen draaien, is er geen oude betimmering bewaard gebleven. De keuken is geheel met gipsplaten afgewerkt, een historisch vierruits schuifvenster met wisseldorpel en een venster met draairamen zorgen voor daglicht. Via het rechter venster kan het platte dak van de overbouwde binnenplaats worden bereikt.

Zolder: een trap met een kwart beneden voert naar de zolder. De indeling bestaat hier uit een overloop rechts achter, vanwaar een kamer aan de achterzijde links en een kamer aan de voorzijde wordt bereikt. De overloop en vertrekken zijn geheel met modern plaatmateriaal afgewerkt. De twee gebinten van de kapconstructie zijn, zij het omtimmerd, herkenbaar in het zicht gebleven. Door een luik in de kamer aan de straat is een deel van de kapvoet rechtsvoor zichtbaar, waar de rechter zijgevel op de voorgevel aansluit. De constructie bestaat overigens uit een sporenkap van ongeschilde vuren sporen, die worden opgevangen door twee grenen gebinten met korbeels en dekbalken, waarvan de verbindingen zijn gepend en met toognagels zijn gezekerd. De gebinten staan in tegenstelling tot de balkrichting van de vloerbalken haaks op de voorgevel en staan (daarom) op sloffen.

Vliering: is toegankelijk middels een losse trap en een luik. Het is een grote, ongedeelde en door het ontbreken van een vloer ontoegankelijke ruimte. De sporenkap is volledig in het zicht en uitgevoerd met ongeschilde vuren sporen. De sporen zijn in de nok tegen een nokgording gespijkerd en haanhouten van ongeschaafd vuren zijn halfhouts tegen de sporen gespijkerd om de spatkrachten te beteugelen. Vermoedelijk is de kap gelijktijdig met het aanbrengen van de haanhouten voorzien van hardboard dakbeschot.

Bouwdossiers

1887	verbouw voorgevel voor W.J. Stein
14-11-1953	verbouw pand
29-06-2004	het vernieuwen van ramen in de voorgevel

Literatuur

Niet bekend.

Waardering

Het pand dateert overwegend uit de 18^e eeuw, maar is in de kern mogelijk ouder. Relevante delen uit deze bouwperiodes zijn goed bewaard gebleven. Van belang voor de waardebeoordeling zijn de betrekkelijke gaafheid van de architectuur in combinatie met de ligging in de straatwand, de voor Doesburg kenmerkende en (deels) behouden gebleven drupstrook tussen Kerkstraat 3 en 5 en vanwege enkele onderdelen van het historische casco van het huis, zoals de massa, de kapconstructie en de kelder.

Pand van algemeen belang voor de gemeente Doesburg vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde. Het huis is architectuurhistorisch van belang als goed bewaard gebleven voorbeeld van sober baksteenklassicisme, daterend uit de achttiende eeuw met een in de 20^e eeuw aangepaste winkelpui uit 1887. Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de bijdrage aan de lokaal-topografische situatie, de behouden drupstrook en de ruimtelijke samenhang met de buurpanden in de directe omgeving. Het huis is cultuurhistorisch van belang als bewaard gebleven voorbeeld van een achttiende-eeuws pand met oudere kern waarvan de meest relevante delen bewaard zijn gebleven.